

*Херсонський державний
аграрно-економічний
університет*

*Kherson State Agrarian
and Economic University*

МАТЕРІАЛИ

**У Всеукраїнській науково-практичній конференції
«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ
ВНОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ»**

**04-05 березня 2021 року
м. Херсон**

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

**Міністерство освіти та науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Головне управління Держгеокадастру у Херсонській області
Західноукраїнський національний університет
Херсонський державний аграрно-економічний університет**

**«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ
РЕСУРСІВ В НОВОСТВОРЕНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Херсон, 04-05 березня 2021 року)*

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру

**Херсон
2021**

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

УДК 332.1:332.3 (08)

У66

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету (протокол № 8 від 31.03.2021 р.)

Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 04-05 березня 2021 року). – Херсон: ХДАЕУ, 2021. –378 с.

ISBN 978-617-7917-06-8

У збірнику розміщено матеріали, в яких узагальнено результати V Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення», яка проводилась кафедрою землеустрою, геодезії та кадастру

Конференція проведена у межах кафедральної теми: «Розробка методики спостережень за деформаціями будівель та споруд Херсонського державного аграрного університету»(номер державної реєстрації 0118U007199)

Головний редактор: Яремко Ю.І., д.е.н., професор кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Відповідальний секретар: Дудяк Н.В., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Технічний секретар: Мацієвич Т.О., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Організатори випуску збірника:

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з думками і позицією редакції.

Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Автори несуть відповідальність за зміст поданих матеріалів, достовірність наведених фактів, посилянь, правопис власних імен тощо.

Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

Науково-організаційний комітет конференції:

Кирилов Юрій Євгенович	ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету
Грановська Вікторія Григорівна	перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету
Аверчев Олександр Володимирович	проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.с.-г.н., професор
Бабушкіна Руслана Олександрівна	декан факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.с-г.н., доцент
Дудяк Наталія Василівна	завідувачка кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.е.н., доцент
Яремко Юрій Іванович	професор кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.е.н., професор
Толуб'як Віталій Семенович	професор кафедри менеджменту та публічного управління Західноукраїнського національного університету, д.держ.упр., професор

Бондарчук С.П., Бондарчук Л.Ф., Мерленко І.М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ОТГ ШЛЯХОМ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ІЗ ДЕРЖАВНОЮ ЕКОЛОГІЧНОЮ ІНСПЕКЦІЄЮ.....	259
Волошин М.М. РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ ТА ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ.....	263
Грицаєнко М.І. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ОХОРОНІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ОТГ.....	268
Дудяк Н.В., Яценко В.М., Мартинов І.М. РИЗИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА МЕЛІПОРОВАНИХ ЗЕМЛЯХ.....	273
Коваль О. В., Мельнійчук М. М. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИРОДНО- ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ВАРАСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	277
Кравець О.Я. ВИКОРИСТАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ МОНІТОРИНГУ ЕРОЗІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗЕМЛЯХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	281
Кравцова І.В. САДОВО-ПАРКОВІ ЛАНДШАФТИ В СТРУКТУРІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УМАНСЬКОЇ ОТГ.....	286
Крушельницький М.В. РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ОТГ.....	291
Лавренко Н.М., Пугачова К.Є. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ДЕГРАДАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТГ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	294
Лазарєва О. В., Мась А.Ю. КОНЦЕПЦІЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	297
Макєєва Л.М. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.....	300
Мерленко І.М., Бондарчук С.П., Бондарчук Л.Ф., Картавий А.Г., Мерленко Н.О. МОЖЛИВОСТІ УТИЛІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНИХ ВІДХОДІВ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД МЕТОДОМ БІОФЕРМЕНТАЦІЇ	304
Мовчан Т.В., Бобкова З.Ф. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	308

Список літератури

1. Ратошнюк Т.М. Еколого-економічні проблеми раціонального сільськогосподарського землекористування / Т.М. Ратошнюк, В.І. Ратошнюк, М.А. Мартинюк – Режим доступу: <http://www.jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/viewFile/6128/6857>
2. Тихенко О. В. Раціональне використання сільськогосподарських земель: проблеми та перспективи їх вирішення / О. В. Тихенко // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. - 2016. - № 1-2. - С. 76-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zemleustriy_2016_1-2_12
3. Солов'яненко Н. Наукові засади раціонального використання земельних ресурсів та охорона навколишнього природного середовища на шляху до європейської інтеграції / Н.Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 6.– С. 38-42.
4. Відтворення родючості ґрунтів у ґрунтозахисному землеробстві: наукова монографія / Під редакцією М.К.Шукули.– Київ: ПФ "Оранта", 1998. – 620 с.

Лавренко Н.М.

к.с.-г.н., доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

Пугачова К.Є.

здобувач вищої освіти

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ДЕГРАДАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТГ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Теперішні умови, коли люди все активніше втручаються в природні процеси, раціональне використання та охорона земель є головними та актуальними проблем сьогодення. Перед світовою спільнотою постає першочергове завдання – знайти шляхи порятунку землі, як середовища нашого існування.

Дослідження вчених свідчать, що надмірна розораність територій призвела до порушення ґрунтоутворювального процесу, а швидкість деградаційних процесів спричинена вітровою, водною ерозією, нераціональним використанням мінеральних добрив, пестицидів та інших хімічних сполук. Це спричинило серйозні проблеми - екологічного, соціально-економічного характеру, включаючи голод та вимушену

міграцію населення.

Глибокі дослідження були проведені професором Третяком А.М., який вивчав проблеми землекористування територіальних громад. Також в галузі управління земельними ресурсами в умовах децентралізації свої дослідження також проводила Костишина О.О. та ряд інших дослідників.

Доволі часто питання такого характеру піднімають громадські активісти, новообрані керівники громад та різні міжнародні організації, які сприяють реформі місцевого самоврядування в Україні. Серед найсучасніших наукових досліджень слід зазначити: праці І.В. Патоки, О.М. Кобзара, Є.В. Хлобистова, В. Матюха, І. Бистрякова, Д. Клинового.

У сучасних умовах стан використання земельних ресурсів ТГ не завжди відповідає вимогам охорони, оскільки в результаті антропогенної діяльності порушено екологічно-безпечне природокористування, в першу чергу порушено допустиме співвідношення площ угідь, зокрема ріллі, пасовищ, сінокосів, земель водного та лісового фондів.

Така господарська освоєність земельного фонду, без належних заходів щодо його охорони і відтворення як виробничого ресурсу та важливої складової навколишнього природного середовища призвела до прогресуючої деградації земель.

Необхідно також вирішити проблему створення системи протиерозійного і протипаводкового захисту з урахуванням необхідності охорони екосистеми, природних ландшафтів та об'єктів культурної спадщини.

На сьогодні втрачена можливість застосування проектів землеустрою з контурно-меліоративною організацією території, що в кінцевому результаті призвело до масового порушення сівозмін, ґрунтозахисних систем землеробства. Тому постала необхідність впровадження екологічно й економічно обґрунтованих систем ведення сільського господарства, адаптованих до місцевих умов, введення науково обґрунтованих ґрунтозахисних сівозмін, елементів біологізації землеробства, прогресивних технологій збереження та відтворення родючості ґрунтів.

На сучасному етапі не існує майже ні однієї ТГ, де були б відсутні проблеми які пов'язані з порушенням родючого шару ґрунту. Кожна з проблем пов'язана з різноманітними факторами впливу.

Процес вирішення проблем землекористування новостворених громад повинен розпочатися із оптимізації структури земельних угідь:

➤ збільшення площ лісовкритих земель (висаджування лісів на малопродуктивних та високоеродованих землях, вздовж доріг, річок, меліоративних каналів, навколо діючих сміттєзвалищ, ставків, озер, на пустирях та неугіддях, взяття на облік самосів лісу, розроблення проектної документації та зміна цільового призначення земельних ділянок під

заліснення);

➤ виведення з обробітку малопродуктивних та еродованих земель, організувавши ландшафтну-адаптоване їх використання, розвиток садівництва та сільського господарства із ягідною спеціалізацією;

➤ рекультивация порушених земель та закинутих кар'єрів, облаштування рекреаційно-оздоровчих зон, збільшення площ земель рекреаційного та природоохоронного призначення (створення заповідних об'єктів, як локальних так і регіональних масштабів), відновлення ставкового господарства;

➤ реформування еколого-економічних відносин землекористування, збільшення ставок земельного податку та рентної плати за землю.

Як видно з наведених даних, на територіях ТГ висока антропоїзація земельних ресурсів призвела лише до несприятливих процесів деградації та виснаження ґрунтового покриву, зниження родючості, ерозії та неефективного використання земель. Це вимагає рішучих та негайних заходів щодо усунення проблем, в основі якого лежить законодавче забезпечення.

Список літератури

1. Держгеокадастр: веб-сайт. URL: <https://land.gov.ua/icat/vykorystannia-zemel/> .
2. Панас Р.М. Раціональне використання та охорона земель: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000. 2008. 352 с.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р.
5. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV.